شينجياڭ جاقسى جەر

قاشقار بايىرعى قالاسى "تابيعي فوتو سالونى"

بايىرعى قالاداعى جاڭا تۇرمىس ⑥

□ انار بۇلت \ شينجياڭ گازەتنىڭ ئتلشسى ئپاريزات ابدۇل

اجارلاندىرۇ، قاريدارلارعا كيىم ـ كەشەك تاڭداۋ، ئپشىن اسەمدەۋ... 7 ـ ايدىڭ 6 ـ كۈنى ساعات 10دا قاشقار بايىرعى قالاسى ارايار جولىنداعى سانماۋ ساياحاتتىق سۇرەتكە ئتۇسرۇ دۇكەنى دۇمانعا بولەندى. "بۇگىن الدىن الا كەلسكەن 10 قاريدار بار". دۇكەن قوجايىنى ما جيتيڭ دۇكەنگە كىرگەن قاريدارلارمەن سويلەسە ئجۇرىپ تانستىرىدى.

رەڭى كوز تارتاتىن كيىم ـ كەشەكتەر، ادەمى باس اشكەيلەرى تۇتاس دۇكەندى ۇلتتىق تۇسكە بولەپ تۇر. دۇكەن كوبىنەسە ۇيغۇر ۇلتىنىڭ كيىم ـ كەشەگىن نەگىز ەتكەن، قازاق، تاجىك سياقتى ۇلتاردىڭ كيىم ـ كەشەكتەرى دە بار. قۇربان ايت مەرەكەسىندەگى سايا-حاتشىلاردىڭ شاعىن ورلەۋى ئوتىپ كەتكەنمەن، ئار كۇنى كوپتەگەن سياحاتشى دۇكەنگە كەلىپ سۇرەتكە تۇسەدى.

"دۇكەندە 150 ئتۇرلى ەرەكشە كيىم بار، ۇلگىسى كوپ، تۇرلىشە جاستا-عى سياحاتشىلاردىڭ قاجەتىن قاناعاتتاندىرا الادى"، ـ دەدى ما جيتيڭ تىلشىگە. تارانۇ تۇعىرنىڭ سوڭعى ئتۇرلى ادەمى سرعا، القا، شاش ساندىك بۇيمدار سايا-حاتشىلاردىڭ تاڭداۋىنا ارنايى قويىلعان.

ما جيتيڭ ينچۇاندىق، ونىڭ بايىرعى قالامەن ەتەنە بولعان حيكايا-سىن 2017 ـ جىلدان باستاۋعا تۇرا كەلەدى.

ۇيلەنۇ تويى فوتوسۇرەت قىزمەتى-مەن شۇعىلدانا-تىن ما جيتيڭ سول جىلى قاشقارعا قىزمەتكە جىبەرىلەدى. ول ئار كۇنى سەرىكتەستىك پەن جاتاقحانا-عا بارىپ ـ قايتقان سايىن، قاشقار بايىرعى قالاسىنىڭ الدىندا بىرنەشە سايا-حات اۋتوبۇزىنىڭ توقتاپ تۇرعانىن كورەتىن. "قاشقار بايىرعى قالاسىنا تۇڭعىش بارعا-نىمدا، وسىناۋ 'تابيعي فوتو سالونىنا' قىزىعىپ قالدىم". ما جيتيڭ سول كەزدە توي فوتوسۇرەتىنە ئتۇسرۇ دۇكەنىن بايىرعى قالاعا اكەلۇ ويىنا كەلگەندىگىن ايتتى.

"العاشىندا ئبىز قاشقار بايىرعى قالاسىن توي فوتوسۇرەتىنە تۇسرۇدەگى سىرتقى كورىنىس ورنىنا پايدالانعانبىز، كەيىن كەلە بايىرعى قالاعا كەلەتىن سايا-حاتشىلاردىڭ بارعان سايىن كوبەيگەندىگىن بايقادىم، ئبىز ۇنەمى بارىپ كورد-نىس الاتىن ادەتتەگى كوشەلەردە سۇرەتكە تۇسىرگەندە دە كەزەككە تۇرۇ قاجەت بولادى. بايىرعى قالادا دۇكەن اشىپ، ساياحاتشىلاردىڭ ەرەكشە كيىم ـ كەشەكتەردى كيىپ بايىرعى قالانى ارالاپ، ەڭ تاماشا ساتتەردەن ەستەلىك قالدىرۇنا مۇمكىندىك جاسايتىن شاق جەتتى دەپ ئبىلدىم". ما جيتيڭ بىلاي دەدى: 2020 ـ جىلدىڭ سوڭىندا سانماۋ ساياحاتتىق سۇرەتكە ئتۇسرۇ سالونى رەسمي تيجارات باستادى.

قازىر ەسىك بەلەتىن المايتىن 5A دارەجەلى كورىنىس ئوڭىرى ـــ قاشقار بايىرعى قالاسىندا ەرەكشە كيىم ـ كەشەك كيىپ سۇرەتكە ئتۇسۇ كوپتەگەن ساياحات-شىلاردىڭ قاشقارعا كەلگەنىن كەيىن، ئسوزسىز، تاڭدايىتىن تۇرىنە اينالدى. قاشقار بايىرعى قالاسىنداعى ساياحاتتىق سۇرەتكە الۇ دۇكەندەرى دە 3 جىلدىڭ الدىنداعى 2 دۇكەننەن دامىپ، قازىر 200 نەشە دۇكەنگە جەتتى، ئار كۇنى ساياحات-تىق سۇرەتكە تۇسەتىن ساياحاتشى 1000 ادام ـ رەتتەن استى.

قايتكەندە ئوز ەرەكشەلىگىن ايگە-لەپ، ئاربىر قاريدارعا ويداعىداي قىزمەت وتەۋگە بولادى؟

ما جيتيڭ ئوز ۇجمەندىلىكتەرى باستاپ، بايىرعى قالاداعى وتباسىلارىن ارالاۋ، كونە سۇرەتتەردى اقتارۋ، ماتەريال كورۇ سياقتى جولدارمەن كيىم ـ كەشەكتەردى سايكەستىرۇ جانە سۇرەتكە الۇ ۇلگىسىن قاراستىردى، ونان سوڭ بايىرعى قالاداعى تىگىنشىلىك دۇكەنمەن سەلبەسپە، ەرەكشە كيىم ـ كەشەكتەردى جوبالاتىپ تىكتىردى، قىش بۇيمدار، ۇلتتىق مۇزيكا اسپاپتارى سياقتى سۇرەتكە الۇ جابدىقتارى دا بايىرعى قالادان اكەلىنگەن.

"دۇكەن اشىلعان العاشقى ەكى ايدا بىزدە ەكى پار كيىم ـ كەشەك، ئبىر تاقيا عانا بار ەدى، قازىر قولدانىلىپ وتىرعان منا باس اشكەيلەردىڭ ئبارىن گريمشىنىڭ ئوزى جوبالاپ جاساعان"، ـ دەدى ما جيتيڭ ماقتانىشپەن.

ما جيتيڭنىڭ ساياحاتتىق سۇرەتكە ئتۇسرۇ دۇكەنىنىڭ ەكشىسى ـــ شيۋي ساياحاتتىق سۇرەتكە ئتۇسرۇ دۇكەنى ده اشىلدى. قىزمەت وتەۋ پوزيتسياسى جاقسى، ونمەدەرى ساپالى بولعان سوڭ، دۇكەنگە كەلىپ سۇرەتكە تۇسكەن ساياحاتشىلار دا بارعان سايىن كوبەيدى. "ئبىز ئار كۇنى ساعات 9دان اسقاندا دۇكەندى ۋاعمەن اشامىز، ەكى دۇكەنگە بيىل 7 گرۇپپا گريمشى، فوتوشى دايىندادىق، ساۋدا جاقسى كەزدە ئتۇن ورتاسىنا دەيىن قاربالاستىققا تۇسەمىز"، ـ دەدى ما جيتيڭ.

ساياحاتتىق سۇرەتكە ئتۇسرۇ كا-سىبىن ارناعا ئتۇسرۇ ئۇشىن، قاشقار بايىرعى قالا كورىنىس ئوڭىرىن باسقارۇ كوميتەتى ساۋداگەرلەردى ۇيىمداستىرىپ، كوركەم فوتوسۇرەت قوعامىن قۇردى. "قوعام قۇرىلعانىنان كەيىن قىزمەت وتەۋ ولشەمىن شعارىپ، ساۋداگەرلەردى 'باعا ارقىلى باسەكەلەسۇدەن' 'قىزمەت وتەۋ ارقىلى باسەكەلەسۇگە' قاراي بۇرىلىس جاساۋعا جەتەكتەپ، ساياحاتتىق سۇرەتكە ئتۇسرۇ كاسىبىنىڭ اقاۋسىز داڭقىن قامتاماسىز ەتتى"، ـ دەدى ما جيتيڭ.

شينجياڭدى ساياحاتتاۋ · دۇماندى ناق مايدان

نارات كورىنىس ئوڭىرى:

قىزمەت وتەۋ قۇرىلعىلارىن جاقسارتىپ، ساياحاتشىلاردىڭ سەزىنۋىن جوعارىلاتتى

نارات كورىنىس ئوڭىرىن باسقارۇ كوميتەتى ساياحاتتى دامىتۇ، باسقارۇ مەكەمەسىنىڭ باستىعى ۋاڭ سۇ ـ ۋن تانستىرىپ بىلاي دەدى: كورىنىس ئوڭىرى ساياحاتشىلاردىڭ تالابىنا اناعۇرلىم تىعىز نازار اۋدارىپ، ارنىز ايتۇ ارناسىن ركىسلەسىزدەندىرىپ، قايشىلىقتار مەن ماسەلەلەردى دەر كەزىندە شەشەدى. قازىر ساياحات تۇتىنۇ بازارىن ارناعا ئتۇسىرىپ، كورىنىس ئوڭىرىنىڭ تاماشا وبرازىن ايگىلەۋ ئۇشىن، كورىنىس ئوڭىرى دىڭگەكتەگى ساياحاتتىق قىزمەت وتەۋ كاسىپ سالالارىنا، قالا ـ قالاشقاردىڭ ورتاسىنا، جول قاتىناسقا، ازىق ـ تۇلىك حاۋىپسىزدىگىنە جاۋاپ بەرۋ مەحانيزمىن ورناتىپ، ساياحاتتىق سۇرەتكە ئتۇسرۇ كاسىبىنىڭ اقاۋسىز داڭقىن قامتاماسىز ەتتى"، ـ دەدى ما جيتيڭ.

بويلىقتى ساياحاتتاۋ

7 ـ ايدىڭ 9 ـ كۇنى ارتيستەر مەن ساياحاتشىلار تۇرپان قالاسى بويلىق كورىنىس وڭىرىندە ۇلتتىق بيگە باستى. جاز كەلگەندەن بەرى تۇرپان قالاسىنداعى ئارقايسى كورىنىس وڭىرلەرىنىڭ ادامدار قايشالاسىپ، ساياحات ورلەۋىن قارسى الدى.

□ سۇرەتتى انار بۇلت \ شينجياڭ گازەتىنىڭ ئتلشسى لي رۇي تۇسىرگەن

ماددەنيەت ايلىسى

ئاليجان:

اقشا بۇلت قالىقتاعان تيانشاندى تۇرمسمدا كەسكىندەدىم

ادەبيەت ـ كوركەمونەر سالاسىنداعى ۇلەسكەرلەر · تيانشان ادەبيەت ـ كورگەمونەر سيلىعى

□ انار بۇلت \ شينجياڭ گازەتىنىڭ ئتلشسى جاڭ حايفىڭ

7 ـ كەزەكتى تيانشان ادەبيەت ـ كورگەمونەر سيلىعىنىڭ يەگەرلەرى ەسمەـ دىگىندە ئاليجان ماھەتتىڭ جۇڭگوشا سۇرەت تۇندىسى «تيانشاندىڭ جانۇيام» اسەمونەر سيلىعىن ەنشىلەدى.

جاسىل قاراعاي، اقشا بۇلت، تاۋدىڭ سوقپاق جولىندا سيىر تابىنىن جايبىراقات ايداپ بارا جاتقان مالشى. وسى جۇڭگوشا سۇرەت تۇندىسىن كورگەنجىلىك باسقارۇ كوميتەتى ۇيىمداستىرعان، سۇرەتتەن تۇڭعىش اسەمدىكتى سەزىنە الاسىز. "بۇل مەنىڭ تۇڭعان جەرىم ىلە. مەن اقشا بۇلت قالقاتاعان تيانشاندى تۇرمسمدا كەسكىندەدىم"، ـ دەدى 52 جاستاعى وسى سۇرەتشى ماقتانىشپەن. اۋتونوميالى رايوندىق ادەبيەت ـ كورگەمونەر بىرلەستىگىنىڭ 9 ـ قۇرلتايى كەزىندە شينجياڭ اسەمونەرشىلەر قوعامىنىڭ ورىنباسارى ئتوراعاسى، ۇرمجى قالالىق اسەمونەرشىلەر قوعامىنىڭ ورىنباسار ئتوراعاسى ئاليجان ماھەت تىلشىلىكتى قابىلدادى.

ونىڭ تۇڭعان جەرى كۇنەس اۋدانى، كىشكەنتاينان مال شارۋاشىلىق وڭكەرىندە تۇرمس كەشىرگەن. "ئار جىلى 4 ـ، 5 ـ ايلاردا وتباسىمىزبەن جايلاۋعا كوشپە بارىپ، وندا 5 تە 6 اي تۇرامىز؛ 10 ـ ايعا تاياعاندا كۇزەۋلىككە قايتامىز. «تيانشاندىڭ جانۇيامدا» سىزبلعانى كوش جولى"، ـ دەدى ئاليجان. 2019 ـ جىلى مەملەكەتتىك اسەمونەر تۇندىلارى كورەمسنە قاتناسۋ ئۇشىن، ول وسى تۇندىسىن دەن قويا جاراتپتى، "تۇڭعان جەردىڭ بالا كەزدە ەسكە قالدىرعان اسەم ەلەسى جاستىڭ ۇلعايۋىمەن ئتىپتى دە قويۋلانا تۇسەدى ەكەن، كورگەمونەر-لىك ادىسپەن قايتا بەينەلەۋ مەنىڭ تۇندى جاراتۋىمنىڭ شابىت قاينارىنا اينالدى".

ئاليجان شينجياڭ كورگومونەر شۇەيۇانسىنىڭ جۇڭگوشا سۇرەت ماماندىعىنان وقۋ تاۋسقان، نەگىزگى كاسىبى تاۋ ـ سۇ كورىنىس سۇرەتى. جۇڭگوشا سۇرەت ۇستاز ونەرىن ۇستانۇدى دارىپ-تەيدى، ول كەزىندە جۇڭگوشا سۇرەت شەبەرى حۇاڭ بيگۇڭنىڭ تىنسى كەڭ، جان سەزىمى تەرەڭ كورگەمونەر دۇنيەسىنە بارىنشا قۇمارتقان، كەيىن "چاڭ ـ ان سۇرەت ۇلگىسى" شەبەرى جاۋ ۋاڭيۇنگە ىلەسىپ، جولىن قۇعان. جاۋ ۋاڭيۇن "چاڭ ـ ان سۇرەت ۇلگىسىنىڭ" نەگىزىن قالاۋشى، ايگىلى جۇڭگوشا سۇرەت شەبەرى حۇاڭ جوۋ مەن شۇي جىجى ونىڭ ۇناتاتىن شاكىرتتەرى. شۇي جىجى كەيىن شينجياڭعا كەلىپ، شينجياڭ سۇرەتشىلەر اكادەمياسىندا قىزمەتتە بولعان.

"شۇي جىجىنىڭ تۇندىلارىن كورگەن جەردەن وتە دىستىق سەزىندىم. ونى ەشقاشان كورمەسەم دە، تانسىقالى ۇزاق ۋاقىت بولعان سرلاس دوسىمداي سەزىنۇشى ەدىم. ونىڭ قىل قالامنان تۇندىداعان كورىنىستەرگە ابدەن قانىقپىن. ونىڭ شعارماشىلىق ۇلگىسى ماعان تەرەڭ تەپسال جاسادى"، ـ دەدى ئاليجان.

جۇڭگوشا سۇرەت سەزىم مەن ئادىستىڭ ئبىر تۇلعالىعىن دارىپتەيدى. ئاليجان تىلشىگە بىلاي دەدى: داشۇە داۋىرىنەن باستاپ مەن حاتكەرلىككە ماشقاتاندىم، ونى قازىرگە دەيىن توقتاتقان ەمەسپىن. "مەن قازىرگە دەيىن يان جىنچيڭنىڭ ئاربى ۇلگىسىن ۇيرەنىپ كەلەمىن، ونىڭ ئاربى قارا-پايىم دا قانىق، تىنىسى كەڭ سەزىلەدى، مەنىڭ شينجياڭنىڭ بايتاق دالاسىنا بولعان سەـ زىنۇممەن ابدەن ۇيلەسەدى". مۇنان سىرت، ئاليجان تاعى كونەلەردىڭ شينجياڭنىڭ بايتاق دالاسىن ولەڭ ـ جىرعا قوسقان ايگىلى تۇندىلارىن ۇزـ دىكسىز ۇيرەندى، "ويتكەنى جۇڭگوشا سۇرەتكە قۇمارتقان ساين، جۇڭحۇانىڭ ئداستۇرلى ماددەنيەتىنەن سانالىلىقپەن ئنار الۇعا بولادى. مەنىڭ تاڭ ئداۋىرىنىڭ ولەڭ، سۇڭ ئداۋىرىنىڭ ئبايىتىن وقىعانىما 20 نەشە جىل بولدى، ەڭ ۇناتاتىنىم لي بايدىڭ رومانتيكالى دارقاندىعى".

وسىنىڭ ئبارى ونىڭ حاتكەرلىك ۇلگىسى مەن سۇرەت شەبەرلىگىن نارلەندىرىپ كەلەدى. ونىڭ سۇرەت تۇندىسىنان قىل قالامنىڭ جۇيرىك ەكەندىگى بىلىنەدى، ەركىندىك، جايدارلىلىق لەبى ەسەدى. ونىڭ تۇندىلارى جاي ـ جادا-عاي، جۇتاڭ ەمەس، قايتا "شەكارا ئوڭىردىڭ جياڭنانىنان اساتىن" اسەم كو-رىنىستەردى ارقاۋ ەتكەن. "تيانشان قويىناۋىندا مۇنارلى جاۋىن سەبەلەيدى، تور-عىداي اقشا بۇلتتار مامىرلاعان، الۋان رەڭمەن الەمشتەلپ، تازا، تۇنىق سەزىم جان تەربەيدى". ئاليجان بىلاي دەدى: "بۇل مەنىڭ بالا كەزىمدەگى ەڭ قانىق، ەڭ ۇناتاتىن كورىنىس بولاتىن ئارى مەنىڭ تۇندىلارىمدا بارىنشا بەينەلەنگەن جان سەزىم".

تۇندى جاراتۋ بارىسىندا ول اق تاستاۋدى ۇناتادى، "تۇنددا 'ئسان' بولسا، ئدام بولادى. مەن ادامدارعا ئتىپتى دە كوپ ويلاۋ كەڭستىگىن قالدىرماقشىمىن". ئاليجاننىڭ قىل قالامىمەن جىرلاعان تيانشانىن ۇناتاتىندىرىدىڭ قاتارى مولايىپ كەلەدى. ئبىر سىنشى ئاليجاننىڭ تۇندىسىن "شىنايى سەزىم، رياسىز كوڭىل، ولەڭ ـ جىر سىپەتتى" دەپ القادى.

الجاننىڭ جىل سايىن تۇعان جەردىنە قايتىپ سۇرەت سالعانىنا تالاي جىلدىڭ ئجۇزى بولدى، ول ۇنەمى شينجياڭ سىرتىنداعى سۇرەتشىلەردى باستاپ كەلەدى. "قازىر مەملەكەت ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋعا ئمان بەرۋدە، تۇعان جەرىم بارعان سايىن كورىكتەنىپ كەلەدى؛ بارلىق جاقتاعى قۇرلىس كۇن ساناپ جاڭالانۇدا، بۇرىن ئبىر كورد-نىس تۇيىننەن بارۋ ۇشىن اتقا ئمىنىپ 5 ـ 6 كۇن جۇرەتىنسىز، قازىر اۋتوكو-لىكپەن دەرەۋ جەتەمىز. ادامداردىڭ ۇيىشەكولىگىن جۇرگىزىپ، كورىنىس وڭىرىنە تۇنەۋىنە بولادى"، ـ دەدى ئاليجان تەبىرەنە.

ول جۇڭگونىڭ بۇرىنعى زامان سۇرەت نازاريا سىن زەرتتەپ كەلەدى، جۇڭگوشا سۇرەت شەبەرى شى تاۋدىڭ "قىل قالام داۋىرگە بىلەسۇ كەرەك" دەگەن كوزقاراسى ئاليجاننىڭ جاسامپازدىق باعدارلاۋىنشا اينالدى. "كورـ كەمونەر تۇندىلارى ئداۋىر رۇحىمەن تۇعسقاندا عانا باۋراۋ قۇاتىنا يە بولادى. مەن قىل قالامەن جاڭا داۋىردەگى ئر ۇلت بۇقاراسىنىڭ باقتىتى تۇرمسىن بەينەلەيمىن، تۇعان جەرگە دەگەن جۇرەكجاردى ماحاببىاتىمدى بەينەلەيمىن".

ئاليجان تىلشىگە بىلاي دەدى: مەنىڭ جەكە جۇڭگوشا تاۋ ـ سۇ سۇرەت كىتاپشام مەن سۇرەت كورمەم اۋتونوميالى رايونىنىڭ 2023 ـ جىلعى ادەبيەت ـ كورگەمونەردى سۇيەمەلەۋ، جىگەرلەندىرۇ قارجى نسانىنا تاڭدالدى، "ئوزىمدى ەرەكشە سالمدىمىن دەپ ەسەپتەيمىن، بۇل دا مەنى ئتىپتى دە قۇلشىنا تۇسۇگە، ئداۋىردىڭ ئۇمتىن اقتايتىن تاماشا تۇندى جاراتۋعا جىگەرلەندىرىدى".